

# SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošlja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroska cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petstirke za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprte reklamacije se poštno preste.

## Položaj.

Državna zbornica je sklicana na torek, dne 16. t. m., torej nas loči od zasedanja le še nekaj malodni. Kljub temu se še dr. Seidlerju do danes ni posrečilo skovati in zvariti večine v državni zbornici, ki bi mu dovolila državni proračun in druge državne potrebe. Dr. Seidler še vedno upa, da se mu bo v zadnjem hipu vendar le posrečilo pridobiti za se nemške socialne demokrate in Poljake. Toda če vse ne vara, gradi dr. Seidler svojo stavbo na pesku, kajti v parlamentarnih krogih so trdnega prepričanja, da za dr. Seidlerja ni več nobene rešitve iz zagate, v katero jo je s svojo nerodno protislovansko politiko zavozil ter da je njegov odstop še ta teden, torej še pred zasedanjem državnega zbora nezogiben. Seidlerja je začela zapuščati njegova najzanesljivejša opora — Nemci, njegov položaj je podoban potapljalju, ki se ladiji, katero zapušča vsako živobitje.

Rešitev jugoslovanskega, češkega in poljskega vprašanja dela vladi mnogo skrbi, zlasti rešitev jugoslovanskega vprašanja, katerega se pač ne bo več iznebila. Seidler sedaj pridno snubi nemške socialne demokrate, katerim ponuja nekaj obljub glede boljše ljudske prehrane, Poljake pa upa pridobiti s kakimi malenkostnimi političnimi in gospodarskimi drotinami. Toda maloverjetno je, da bi bilo Seidlerjevo mešetarenje uspešno, kajti izključeno je, da bi Poljaki pritrdili Seidlerju, da bi mogel še nadalje tirati in nadaljevati svoje dosedanje protislovansko politiko. Dnevi Seidlerjeve vlade so štet!

**Na Italijanskem nas sovražnik** napada z veliko silo. Mi se umikamo korak za korakom. Na francosko bojišče je poslala Amerika dosega blizu 1 milijon vojakov. Prihajajo pa še vedno nove ameriške čete. Med Evropo in Ameriko nepresatano prevaza na stotine ladij moštvo, topove in strelivo ter druge vojno gradivo na zahodno fronto. Nemci vedo, da sovražna moč raste, radi tega se hitro pripravljajo sedaj z vso močjo na glavni udarec proti sovražniku. Upamo, da bo bojna sreča spremenjala naše orožje.

Vprašanje prehrane dela sedaj našim državljanom in politikom belo glavo. Stare zaloge žita in moke se vse izčrpale, novih pa še ni. Sedaj bo kakih 14 dni še huda, posebno po velikih mestih. Žitna letina letos ne bo mnogo boljše kot lansko leto, ker je deževje zbil vse k tlom. Krompirja bo sicer nekaj več kot preteklo leto, a letos ga je mnogo manj nasajenega, ker se je ljudem odvzemalo spomladi celo semenski krompir. Med treznomiselnimi politikmi naše in nemške države se vedno bolj slišijo glasovi, da bo vendar najbolje, če se pobotamo z nasprotniki in napravimo časten mir.

V sovražnih deželah so dostopni za časten mir. To je zvenelo iz govorov sovražnih veljakov Wilsona. Tudi Džorž in drugih. Nemčija mora pokazati svojo dobro voljo, pa bo slo.

## Ali je mogoče prisiliti Sloane k ljubezni do svojih tlačiteljev?

Dunajski okrajni predstojnik dr. Blasel priroča v listu „Neues Wiener Tagblatt“: Nazor, da se more s porabo sile prisiliti nemške narode k ljubezni do nemstva, smatra za zmoto mišljenja, ki ne bi jo Nemci slednjič izpoznali in se jo odrekli. Se nobenega naroda, tudi ne najmanjšega, ni niti najmočnejši trajno zatrl, ali ga celo popolnoma uničil. Kakih sramotnih činov ni zagrešila Anglija v Irski, Rusija na Poljskem, na Finskem in v Ukrajini, vendar ni dosegla, da bi narodi izginili. Nasprotno: v trenutku sule so se povzdignili in se združili s sovražniki. Take zglede naj bi vendar uvaževali v Avstriji. Niti malega naroda Židov niso mogli kljub krutemu preganjanju in zatiranju uničiti, stotine se drugih narodov skozi 2000 let. Trdi celo, da se je o-

branilo po zatiranju, sicer bi se bil že davno potopil v narodih, med katerimi živi. Ako bi imeli mi sedaj spretnije državnike nego jih imajo sovražniki, bi zasnovali protiofenzivo in bi rešili avstrijsko vprašanje, ne pa da ga z enostranskimi narodnimi privolitvami še bolj zametavamo. Rešitev mora priti le v narodnostni zvezni državi, za kakršno imamo vzor v Švici. Vsak narod svojo okoližno vladno, vsi skupaj avstrijsko cesarstvo! Današnja ustava se je creživala, z njo ni možno nadaljnje vladanje in more dovažati vedno le do nerazrešljivih sporov. Čim na bo sklenjen notranji mir, bodo naši nasprotniki videli, da avstrijski narodi ne zanikujejo več te države, marveč da se je oklepajo z veseljem in jo brajo z navdušenjem, potem se nasprotniki odrečejo gađe na razpad te stare države, zadnje nade, ki jim ostaja po vseh vojaških porazih. Potem pa bo to — svetovni mir!

Pravilno je, kar pravi tu dr. Blasel prepričevalno za vsakogar, ki je blage volje in verujemo mu, da govori iskreno in z najboljšim namenom. Bojimo se pa, da govori gluhim ušesom! Njegove soplemenjake (posebno vsenemce in nemčurje) je oglešil truščja, ki so se vrgli vanj proti narodom, in za nemščnost, ki lej pravijo nemška Avstrija; zato ne more več čuti pametnega glasu in razumeti njegovega svarila.

## Strah ima velike oči.

Minulo nedeljo so imeli vsenemci v Brucku ob Muri zopet velik tamtam. Našim slovenskim poslanecem sicer vlada prepoveduje vse shode, na katerih bi imeli priliko, da se z ljudstvom in s svojimi volilci pogovore o njih željah in potrebah, dočim morejo in smejo razni vsenemški hujskači neovirano hujskati nevedno nemško ljudstvo in mirne nemške kmete — proti Slovincem. Tako je bilo tudi na nemškem takozvanem Volkstagu v Brucku ob Muri minulo nedeljo. Glavno besedo je imel tudi na tem nemškem Volkstagu mariborski sin slovenskega očeta iz Slov. goric dr. Mravljak, ki je v zadnjem času začel prodajati svojo vsenemško modrost na debelo in drobno po raznih nemških Volkstagih. Kakor se zdi, bi ta mož še najrajši požrl za vsak obed po enega Slovence. V Brucku ob Muri pa si je posebno prizadeval, da bi naslikal s prav črnimi barvami tega strašnega jugoslovanskega zmaja. Pripovedoval je svojim nemškim poslušalcem, da je dr. Korošec skušal preprečiti ta Volkstag v Brucku. To je seveda čisto nesramnalaž, ker ima dr. Korošec preveč drugih skrbi, da bi se brigal za to, kar delajo gornještajski Nemci.

Dr. Mravljak je dalje pripovedoval, da je prešla agitacija za jugoslovansko državo že davno meje Spodnje-Stajerske. Nabirali so podpise celo (strašno!) v Weizu, Mitterndorfu in Feldbachu. Gibanje je poseglo že celo na Gornje-Stajersko. V Mürzzuschlagu, Kapfenbergu in Donawitzu se imajo ustanoviti dvojezične šole. Pri imenovanju okrajnega šolskega nadzornika v Mürzzuschlagu se je dalo prednost prosilec, ki je znal slovenski. Obstoji tudi nevarnost, da se bodo okrajni zastopi na Gornje-Stajerskem izrgali Nemoem iz rok. Strah ima pač velikih oči! A za nas je ta najnovejši nemški strah zelo tolažilen. Ako slovenska povodenj že ogrožava tudi gornještajersko nemštvo, potem bodo morali pač tudi Nemci priti do edine pametnega sklepa, da se obvarujejo grozeče slovenske nevarnosti, to je zahtevati ločitev od Slovencev. Tedaj pa se bodo nemške želje srečale s slovenskimi. Saj smo že svoj čas pisali, da bodo Nemci že sami želeli ločitev, ko bodo videli, da so ogroženi tudi že v popolnoma nemških krajih. Toda da pride ta slovenska nevarnost za Nemoce tako hitro, pač nismo mislili. Tembolje bo za nas! Nemci se že boje za svoje okrajne zastope na Gornjem Stajerskem. Jutri se bodo bali že kaj drugega. Vseh teh strahov pa se bodo znebili, ako se lepo sporazumejo z nami, da se lepo prijateljsko ločimo. Tako bo ustrezno njim in nam.

Značilno je, da je dr. Mravljak izjavil, da bodo Nemci

## Portugalska in sv. Stolica.

Onkar je Portugalska pregnala svojega kralja in proglasila Portugalsko za republiko, ni prišlo v

to nesrečni državi do reda in miru. Pri vseh volitvah so vsled vladnega pritiska zmagali njihujši sovražniki katoliške cerkve — prostozidarji. Vlada prostozidarjev je kakor mora tlačila Portugalsko. Prvi korak portugalske prostozidarske vlade je bil, da je Portugalska prekinila vse zveze z Rimom in s sveto Stolicco. Odpoklicala je portugalskega poslanika, ki je zastopal državo pri sv. Stolicci, papeževga poslanika v Lizboni je pa enostavno iztirala iz dežele. — Pretirane so bile dolgo vrsto let vse zveze med Rimom in Portugalsko, katoliške Cerkve je bila v tej nesrečni deželi izpostavljena vsem mogočim zasledovanjem. Cerkve je vlada enostavno zaprla, deloma jih pa spremenila v državna skladišča, duhovnikom pa prepovedala izvrševanje dušnopastirske službe. Katoliška cerkev na Portugalskem je bila skozi dolgo dobo tako preganjana, kakor svoj čas v Franciji za časa velike revolucije. Dobro portugalsko ljudstvo je pa kljub hudemu vladnemu pritisku zbralo pri zadnjih državnozvoorskih volitvah vse svoje sile, da se otrese jarma prostozidarjev. Delo je bilo obilo blagoslovljeno. Vlada framazonov — prostozidarjev na Portugalskem je stirmoglavljena in sedajna katoliška vlada je pa zopet obnovila odnose, ki so svoj čas vladali med Portugalsko in Rimom. Za Rim je imenovala zopet poslanika in tudi sv. Oče je imenoval poslanika kot svojega zastopnika pri portugalski vladi. Strahovladi prostozidarjev na Portugalskem je odklenkalo, katoliške cerkve se zopet odpirajo in — pregnani katoliški duhovniki se vračajo zopet nazaj v deželo.

## Uradna določila o proglasitvi za mrtvega.

Določila o proglasitvi za mrtvega so se zopet izpremenila. S cesarskim odlokom z dne 12. oktobra 1914 se je poprejšnja tozaštevna postava nekoliko izpremenila. S tem cesarskim odlokom se je določilo, da se more prigrasitev za mrtvega izvršiti, če je bil kdo v vojni pogrešan in so po koncu vojne pretekla tri leta, ne da bi prišlo kako poročilo, da je še živ. Državni zbor je ta odlok nekoliko izpremenil. Postava z dne 31. marca 1918 določa sledeče: „V sedanji vojni pogrešani se morej prigrasiti za mrtve, če sta od zadnjega poročila, da so še živi, pretekli dve leti in od teh dveh let najmanj eno leto po 31. marcu 1. 1918.“ Postava ne velja samo za tiste pogrešane, ki so se kot vojaki udeležili bojev, ampak tudi za take, ki so bivali v bližini bivališča ali na kakih krajih, kjer so se dogodile eksplozije, obstreljevanja, nesreče na ladjah in podobno, ravno tako za take pogrešane, ki so na kak način mogli priti v sovražnikovo last. Prošnje za proglasitev za mrtvega se morejo vložiti pri okrajnem sodišču. Sodišče mora zadevo preiskati in če so vsi predpisani pogoji za proglasitev za mrtvega izpolnjeni, more pogrešanega proglasiti za mrtvega in izgotoviti o tem pismeno potrdilo. Proti izjavi, s katero se koga proglasi za mrtvega, je mogoče ugovarjati, ako ima stranka, ki hoče ugovarjati, za svojo trditev zanesljivih dokazov. Ako se dokaže, da za mrtvega proglaseni še ni umrl, mora se izjava o proglasitvi za mrtvega preklicati.

Poslanska zbornica je bila pri posvetovanju o tej postavi očitno pod vtisom miru z Rusijo in je bila gotovo mnenja, da se bo izmenjava vjetnikov kar najhitreje izvršila. Ako bi bila vedela, da se bo vršila izmenjava tako počasi, bi bila skoro gotovo la roč za proglasitev za mrtvega podaljšala. Danes smo še daleč od tega, če se bo do 1. marca 1919 povsod sklenil mir in če se bodo do tega časa izmenjali vsi vojni vjetniki. Dokler izmenjava ni popolna in vsestranska, ne moremo govoriti o kaki brezpogojni gotovosti, da pogrešani ni več živ. Da se proglasitev za mrtvega pri pogrešanih ne zavleče cela desetletja, je prav; ali da se je sedaj rok omejil na tako kratko dobo, je pa v sedanjih razmerah pač nekoliko prenačljeno. Priporočila se torej, naj se s takimi prošnjami počaka vsaj do sklepa miru, ker sicer bomo doživeli prav neprijetne zgodbe ali celo presenečenja. Slučaji, da so se že leta 1914 pogrešani zopet oglašili, niso prav nič redki. Zlasti velja ta opomin za poročene, marsikak „padli“ mož in tudi uradno za mrtvega razglašeni se je zopet zbudil k življenju. — Priporočamo, da mora biti, če gre za zopetno poročitev, državna proglasitev za mrtvega potrjena tudi od škofijstva, sicer Cerkev ne dovoli nove poroke. Če pa bodo razlogi državne sodnje zadostovali tudi škofijstvu, pa ni kar samoposebi gotovo.